

Šegrtska škola u Koprivnici od 1901. do 1910. godine

MIRA KOLAR-DIMITRIJEVIĆ
RUŽICA MEDVARIĆ BRAČKO

Početak dvadesetog stoljeća koprivnički obrtnici postaju nositelji gospodarskog napretka te imaju značajanu ulogu u društvenom životu grada. Do tog razdoblja oblikovali su se u snažnu grupu, gotovo klasu, koja je utjecala na jačanje građanskog društva, a zbog toga što su uglavnom bili domaći sinovi i domoljublje u Koprivnici bilo je veliko. Članak donosi nastavak analize obrazovanja šegrta u Koprivnici u razdoblju od 1901. do 1910. godine.

Ključne riječi: Koprivnica, šegrtska škola, obrtnici, 1886. - 1900., 1901. - 1910.

1. Uvod

Šegrtska škola u Koprivnici uoči Prvoga svjetskog rata postigla je kulminaciju po broju učenika, jer su u tom razdoblju domaći obrtnici bili glavni nositelji gospodarskog napredka i oni su imali veliku ulogu u životu grada. To je i vrijeme njihove borbe s industrijskim proizvodima, odnosno trgovcima koji su naseljavanjem židovskog i srpskog stanovništva u grad dobivali sve veću ulogu te su u Koprivnici od 1870. vezanu s industrijskim središtima Austro-Ugarske Monarhije dovozili kvalitetnu industrijsku robu koja je bila ljepša od dosta grube robe domaćih obrtnika. U kratko vrijeme nakon dobivanja pune ravnopravnosti s ostalim građanima, židovski su trgovci u Koprivnici istisnuli kvalitetom i raznolikošću svojih usluga, a i novim proizvodima koji su se javili u Mađarskoj i Austriji iz središta grada domaće obrtnike i oni se preseljavaju na periferiju, odnosno u područje Miklinovca, Duge ulice, Brežanca i osobito u blizinu novog sajmišta kraj Varoške grabe. Dakako da su se

obrnici, koji djeluju na području Koprivnice od ranog srednjeg vijeka kao cehovski majstori energično borili za svoj opstanak i ako se promotri zanimanje obrtnika čiji su šegrta polazili šegrtsku školu od 1891. do 1900. onda vidimo da su bili zastupani obrtnici u 32 struke dok je 55 učenika pripadalo obrtnicima koji nisu bili grupirani u posebnu struku.¹ U tom razdoblju već se zaboravlja djelovanje Gjüre Estera koji je s jednakim marom vodio brigu o učenicima pučke škole kao i o opetovnicima od 19. travnja 1865., a onda i o učenicima šegrtske škole od 1886. do 1892. godine kada je umro. No zahvaljujući Esteru i drugim učiteljima učiteljstvo Koprivnice bilo je među najboljima što se vidjelo na odgoju učenika od kojih su mnogi postali ugledni i vrijedni ljudi, a mnogi od njih i gradski zastupnici u gradu Koprivnici.

¹ BRAČKO, Ružica; MIRA KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, Mira: *Šegrtska škola u Koprivnici od 1886. do 1900. godine* // Podravski zbornik 43 (ur. Robert Čimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2017, 101-122

Sl. 1. Obiteljska kuća u Špoljarskoj ulici u Koprivnici (snimila: Ružica Medvarić-Bračko, 2018.).

Ksenija Krušelj je u svojem magistarskom radu *Povijest pučkoga školstva u gradu Koprivnici do 1874.* (I.) odnosno od 1876. do 1900. (II.)² dala izvrstan i detaljan pregled podučavanja djece u pučkoj školi u Koprivnici do 1900. godine u kojem daje dosta detaljno i pregled školstva u civilnoj Hrvatskoj od prvih oblika podučavanja od ranog srednjeg vijeka sve do 1900. godine pa ja ovaj naš rad samo aneks toj temi, orijentiran prvenstveno na učenike u privredi i njihove nastavnike. U prvom nastavku nakon pregleda razvoja školstva u Habsburškoj Monarhiji u vremenu carice Marije Terezije koja je odredila obavezno školovanje kroz trirazredne seoske i četverorazredne građanske škole preko *Allegemeine Schulordnung*, a za Ugarsku i Hrvatsku odnosno Slavoniju izdala 1777. *Ratio educationis totiusque reiliterarium per regnum Hungariae et provinciae eidem adnexat*. Navedeno je da su se gradske škole dijelile na normalne i narodne. U kolovozu 1849. Prosvjetni odsjek Jelačićevog Banskog vijeća u Zagrebu izradio je zakonsku osnovu o školstvu te su kao obavezne uvedene i nedjeljne škole za djecu između 13 i 15 godina u čemu treba gledati početak permanentnog školovanja obrtničkog kadra jer je tek sa 15 godina učenik mogao sklopiti ugovor s majstorom. Godine 1852. za vrijeme neoapsolutizma ukinuto je vrhovno školsko

ravnateljstvo i škole su došle pod Zemaljsku oblast s jakim germanskim utjecajem. U svibnju 1862. učiteljski zbor Kraljevske zagrebačke preparandije šalje peticiju u Hrvatski sabor u kojem moli uređenje hrvatskog pučkog školstva posebnim zakonom. To je vrijeme bana Josipa Šokčevića, rodom iz Vinkovaca, kada Franjo Klaić, otac znamenitog hrvatskog povjesničara Vjekoslava Klaića, izrađuje sa Stjepanom Novotnyjem *Osnovu školskog zakona*, koja je prihvaćena od Sabora kao saborski članak o školskom ustrojstvu za narodne pučke učione i učiteljstva u Trojedinj kraljevini Dalmaciji, Hrvatskoj i Slavoniji. Ovim člankom predviđa se kao predmet gospodarstvo, ali taj saborski članak nije car Franjo Josip potvrdio, kao što nije potvrdio ni većinu odluka Hrvatskog sabora od lipnja i srpnja 1848. godine. Godine 1864. izrađuju hrvatski učitelji novi *Ustav za pučke škole u Trojedinj kraljevini* te je pored niže pučke škole s tri razreda predviđena i viša škola sa četiri i pet razreda, a kao poseban predmet predviđeno je i obrtoslavlje, a ne samo računanje koje se učilo od početka u pučkim školama.³ Isticanje posebnog predmeta za obrt ukazuje da se stručnoj naobrazbi pridavala velika važnost pogotovo stoga što je najavljena zabrana rada cehova do kojega je i došlo 1872., pa je tada nastalo jedno vrijeme teškog kaosa u uslužnim djelatnostima, koje su prisiljavale vladu da se pozabavi pitanjem rada i poslovanja obrtnika i trgovaca i to ne samo kroz rad Trgovačke i obrtničke komore već i posebno za svaku struku. Do 1900. obrtništvo se je stabiliziralo i mnogi obrtnici i trgovci Koprivnice su slali svoju djecu i na studije pa i na usavršavanje u inozemstvo, ali je i mnogo stranih obrtnika i trgovaca dolazilo u Koprivnicu gdje su bili dobro primljeni jer je Koprivnica na glavnoj pruzi prema moru bila važan tranzitni grad. Možemo gotovo reći da se formirala neka vrsta obrtničke i trgovačke elite od obrtnika i trgovaca koji su uzeli Koprivnicu za svoje stalno mjesto prebivališta. To je vidljivo i kroz analizu domaće elite Koprivnice u međuratnom razdoblju čija prezimena se nalaze među učenicima šegrtske škole u Koprivnici do Prvoga svjetskog rata.

Moderno školstvo započinje u vremenu banovanja Ivana Mažuranića i Khuena Hédeváryja, i iako su oba školska zakona o osnovnim školama to jest onaj od 1874. i onaj od 1888. vrlo proturječna, ona obilježavaju škol-

2 KRUŠELJ, Ksenija: *Povijest pučkog školstva u gradu Koprivnici 1885.-/86.* (I.) // Podravski zbornik 36 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2010., 124-160; KRUŠELJ, Ksenija: *Povijest pučkog školstva u gradu Koprivnici od 1874. do 1900./01.* (II) // Podravski zbornik 37 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2011., 131-151.

3 KRUŠELJ, Ksenija: Nav.dj., 128.

stvo u vremenu Hrvatsko-ugarske nagodbe, kada jača mađarski, a slabi njemački utjecaj u školstvu. No *Mažuranićev* je zakon iz 1874. bio školski zakon kakav je priželjkivan u Hrvatskoj, dok je *Khuenov* iz 1888. bio rađen s ciljem jačanja mađarizacije u Hrvatskoj, ali je po nekim odredbama bio moderniji od *Mažuranićevog* jer je tolerirao mnogonacionalnost.

Zakon ob ustroju pučkog školstva i preparandijah donio je Sabor 14. listopada 1874. pod predsjedanjem Ivana Mažuranića. Po njemu su se pučke škole dijelile na opće i građanske i polaženje pučke škole postalo je obavezno i pod nadzorom državnih vlasti, a i učitelji su postali javni činovnici. Njihov je rad kontrolirala vlada preko školskih nadzornika, a svećenstvu je ograničena uloga u radu škola. Ovaj sistem koji je bio vrlo značajan i moderan održao se do 1886. kada je ban Khuen Hedervary, mađaronski orijentiran, izmijenio zakon do neprepoznatljivosti.

Ban Khuen Héderváry, rođen u Nuštru 1849. imenovan je za bana 1883. kako bi smirio nemirnu Hrvatsku te ju u najvećoj mogućoj mjeri uključio u sustav mađarske države. On je vješto i pametno okupio oko sebe najbolje činovnike, mnoge i iz redova razvojačenih srpskih časnika nakon ukidanja Vojne krajine, te je suprotno mišljenju da će njegovo banovanje trajati kratko uspio vladati Hrvatskom sve do 1903. godine. On je Narodnu stranku pretvorio u svoju lojalnu organizaciju jačajući mišljenje da je razvoj Hrvatske moguć samo u sklopu legitimnog sustava Hrvatsko-ugarske nagodbe. Njemu nije bio važan nacionalni identitet već funkcioniranje postojeće države te je uživao povjerenje cara Franje Josipa čak i onda kada je 1903. morao napustiti banski položaj u Hrvatskoj, te je do smrti 1918. u dva navrata bio ugarski ministar predsjednik posluživši se opet lukavstvom da je rođen u Mađarskoj kako bi ga Mađari prihvatili na tom položaju, zatajivši Nuštar kao mjesto svojeg rođenja.⁴ Po dolasku na bansku stolicu njemu je silno zasmetao *Mažuranićev Zakon o školstvu iz 1874.* te je već 1888. Sabor izglasao novi *Zakon o uredjenju pučke nastave i obrazovanja pučkih učitelja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji*, koji je važio do 1928. godine kada se zakonodavstvo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca nastojalo unificirati pa je time i in-

4 MATKOVIĆ, Stjepan: *Ban Khuen Héderváry - značenje i utjecaj // Povijest u nastavi 1*, Zagreb: Društvo za hrvatsku povijesnicu, 2003., 37-39.

Sl. 2. Ulazna vrata prve zgrade koprivničke gimnazije sagrađene 1908. godine (rad majstora stolara i kovača), danas Osnovna škola Antun Nemčić Gostovinski (snimila: Ružica Medvarić-Bračko, 2018.)

tenzivirano gušenje posebnosti Hrvata. Ban Khuen je iskoristio nezadovoljstvo Srba u Hrvatskoj *Mažuranićevim* zakonom koji je ukinuo konfesionalne škole te podredio čitavo školstvo Zemaljskoj vladi. Khuen je ponovno dao mogućnost Nijemcima, Židovima, a i Mađarima da osnuju svoje posebne škole pa su se tada takve škole počele i osnivati i favorizirati, pa je i mađarizacija na školska vrata ulazila u Hrvatsku. U Čakovcu je osnovana mađarska učiteljska škola koja je bila dobro vođena i izdašno financirana. Nezadovoljnici iz Hrvatske i Slavonije su ušutkivani uvjerenjem da banova politika doprinosi jačanju hrvatskog gospodarstva, osobito u području građenja u Zagrebu koji mijenja svoj izgled izgradnjom velebnih palača, ali i prometa pa 1894. i Bjelovar - kao središte Bjelovarsko-križevačke županije - biva spojen sa glavnom željezničkom prugom Budimpešta - Zagreb - Rijeka koja je otvorena 1873. godine. Pruga je izgrađena tako da je odlazak u Zagreb bio teži nego odlazak u Koprivnicu, koja kao mjesto na granici ima mnogo Mađara zaposlenih na željeznici. Mađarski utjecaj je jak i u privredi, pa i Danica

Sl. 3. Tito Kostinčer (1856.-1930.) sa suprugom, prvi koprivnički tiskar (fototeka D. Feletara).

kao tvornica umjetnog gnojiva u Koprivnici ima svoje glavno tržište na području Mađarske, a i glavni dioničari su Mađari. Možemo pratiti kako Koprivnica u vrijeme Khuena ima snažniji razvoj od bilo kojeg sličnog grada u Hrvatskoj, a osobito je to usporedivo s gradom Križevcima koji se, nakon što je izgubio status županijskog središta, održavao samo zahvaljujući svojim privrednicima i ratarskoj školi iz koje su nicali poljoprivredni stručnjaci. Koprivnica se nalazila na glavnoj pruzi koja je povezivala Mađarsku s Rijekom koja je bila glavna i jedina mađarska luka na Jadranu. Zbog toga i uloga Mađara, ali i Židova koji dolaze iz Mađarske s kapitalom i trgovačkim vještinama postaje u Koprivnici sve značajnija i oni u kratkom vremenu preuzimaju najvažnije trgovine i većinu ugostiteljskih radnji, a onda dobivaju znatne pozicije i u upravljanju gradom. No možda je upravo to potaknulo dr. Izidora Kršnjavog kao predstojnika Odjela za bogoštovlje i nastavu da ojača u Podravini onaj dio školstva koji je stvarao proizvodni kadar, pa se to osjeća u jačanju koprivničke še-

grtske škole, a onda i u opremanju građanske škole u Virju koja u doba osnivanja nije uopće imala priključak na željezničku prugu. Sve to stvara jednu posebnu situaciju, zasnovanu na natjecateljskom duhu obrtnika i trgovaca u borbi za korisnike.

2. Još malo povijesti

Iz rada Ksenije Krušelj možemo vidjeti da se je obavezan broj opetovničara od 1857. godine, dakle nakon što je otvorena nova školska zgrada čijem je polaganju kamena temeljica prisustvovao ban Josip Jelačić, stalno uvećavao. Prve godine opetovicu je polazilo samo 79 dječaka, a 1875. već 83 dječaka i 39 djevojčica dakle ukupno 122 učenika.⁵ No poslije 1886. šegrtska škola zamjenjuje opetovnicu, a djevojčice ispadaju iz školskog sustava u Koprivnici nakon završetka pučke škole sve do 1908. kada se otvara gimnazija koju su mogle polaziti. Dakako bilo je organizirano nekoliko stručnih tečajeva za šivanje i domaćinstvo, ali te su akcije ovisile o ženskom učiteljskom kadru.

Cini se da je nestabilnost političkog sistema i odnos Beča - Pešte i Zagreba poprilično utjecala na školstvo Hrvatske, koji je bilo opterećeno problemima koji su nastajali odnosima germanizacije i mađarizacije odnosno narodnjaštva u Hrvatskoj. No možda je upravo stoga Hrvatska u vrijeme bana Josipa Jelačića i Josipa Šokčevića dobila ono vrijeme koje joj je bilo potrebno da ojača utjecaj hrvatskog jezika i nacionalne svijesti na području školstva i da se ono izgradi usprkos stalnog ometanja viših vlasti kao narodno odnosno hrvatsko osnovno školstvo. Izgradnja školskog sustava išla je teško i sporo i s jakim utjecajem politike. Značajnija je 1872. godina, kada se ženska trivijalna škola u Koprivnici pretvorena u četverorazrednu žensku školu, izjednačujući učenje dječaka i djevojčica u svemu osim u ručnom radu, odnosno kada se opetovna učionica na temelju naredbe Kraljevskog namjesničkog vijeća od 28. rujna 1865. br. 13560/2937 formira u dva razreda s time da su u prvi razred išli šegrtri koji nisu imali potpunu četverogodišnju pučku školu ili su bili loši đaci, a u drugoj su bili šegrtri koji su završili pučku školu, ali su do petnaeste godine išli u opetovnicu kako bi razvili potrebu permanentnog obrazovanja

5 KRUŠELJ, Ksenija: Nav.dj. 157.

i njegovali kulturu čitanja.⁶ Tada su i djevojčice počele ići u opetovicu ali ih je prve godine 1873./74. bilo svega 7, druge godine 17 ali treće godine već 39.

U svoj rad Ksenija Krušelj je ugradila i problem opetovnica kao prethodnicu stručnog školstva. Mi naime smatramo da su obrtnici koji su se školovali u opetovnicama i šegrtskoj školi kao nastavku ovih bili važniji za gospodarski razvoj Koprivnice nego oni koji su išli u trivijalne, normalne, narodne odnosno pučke škole, pa čak i u gimnaziju poslije 1908. odatle su mnogi nastavljali školovanje ali zbog Zagrebačkog sveučilišta koji je imalo dugo vremena samo filozofske, pravne, bogoslovne i humanističke nauke čime je izrastao kadar koji nije mogao dati zadovoljavajući doprinos domaćem gospodarstvu, a kao činovnici ili namještenici nisu osim u izuzetnim slučajevima bili korisni neposrednoj proizvodnji. Škole koje su školovale proizvodni kadar bile su samo šegrtske škole i donekle građanske škole, ali su učenici ove potonje bili onemogućeni u nastavku školovanja bez polaganja posebnog razlikovnog ispita.

U radu koji smo mi objavile 2017. pod nazivom *Šegrtska škola u Koprivnici od 1886. do 1900. godine*,⁷ nastojale smo imenima učenika pokrijepiti naše teze, iako bi potpuni dokaz bio moguć tek kroz detaljnu interdisciplinarnu povijest grada u njegovoj cjelini.⁸

6 Isto, 150-151.

7 MEDVARIĆ-BRAČKO, Ružica; KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, Mira: Nav.dj., 101-122.

8 Pri tome upozoravamo da je u spomenutom radu došlo do pogreške prilikom tiskanja tabela, pa molimo one koji će ga čitati da uvažavaju ispravke. *Erata corrigendi*: U tablici 6. sva mjesta rođenja iza trećeg reda - Koprivničkog Ivanca, pomaknuti za jedan red niže. U tablici 9 u dvanaestom redu iza riječi remenar sva zanimanja pomaknuti za jedan red niže. Prezimena i imena obrtnika od sedamnaestog do tridesetprvog reda pomaknuti za jedan red prema gore. U tablici 12. u četrnaestom redu iza riječi čizmar, sva zanimanja pomaknuti za jedan red niže. U tablici 15 u trećem redu iza 1883. sve godine rođenja pomaknuti za jedan red niže. U tablici 16. u dvadeset osmom redu iza 1881. sve godine rođenja pomaknuti za jedan red niže, a od tridesetog reda iza 1881. pomaknuti još za jedan red. Isto takove pomake učiniti i kod zanimanja od petog i od dvanaestog reda. Napominjemo da bez ovih ispravaka nije moguće ispravno iščitati tabele.

Sl. 4. Nadgrobnni spomenik prof. Juliju Jiroušek (1875.-1925.) na groblju Svetog Duha u Koprivnici (danas više ne postoji) (snimila: Ružica Medvarić-Bračko, 2018.)

3. Rad šegrtske škole u Koprivnici od 1901. do 1910. godine

Njime želimo ukazati na dalje povećanje broja šegrta u koprivničkoj šegrtskoj školi pri čemu je dakako bilo više nastavnika nego do 1900. a i više udžbenika, ali su oscilacije broja šegrta bile znatne što ukazuje na veliki utjecaj politike na školski sustav. Korišten je sličan pristup kao i u radu objavljenom 2017. s time da su izvučeni neki zajednički zaključci za prvo i drugo razdoblje.

Šegrtska škola je dakako imala sve više učenika, a vezanost šegrtske škole uz pučku školu je i dalje osnovica te povijesti. Naime mnogi učitelji pučke škole radili su i u šegrtskoj školi, što je bilo uvjetovano zajedničkom knjižnicom i praćenjem školovanja djece u džežem vremenu.

4. Šegrta po strukama

U razdoblju od 1901.-1910. u šegrtskoj školi u Koprivnici zabilježeno je u prvim razredima 359 polaznika u 35 zanimanja. Najzastupljenija zanimanja su: stolar, postolar, brijač, trgovac, kovač i čizmar. Svega jednom u deset godina pojavljuju se zanimanja: kipar, kotlar, kožar, mlinar, slikar i tokar.

Ponajviše su uzimali šegrte u nauk građevinski poduzetnici Koprivnice. Iako je u samom gradu Koprivnici popisano 1910. godine 447 Židova koji su uglavnom živjeli od trgovine i industrije, oni se slabo koriste

Tab. 1. Popis koprivničkih šegrta u prvom razredu 1900./1901. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrta	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1. Babić Luka	1885.	Većeslavec	bravar	Hunjak Mijo
2. Bauman Josip	1886.	Koprivnica	stolar	Sabo Andrija
3. Brozović Vilko	1885.	Koprivnica	stolar	Rogina Josip
4. Butina Stjepan	1888.	Koprivnica	brijač	Sabadi Valko
5. Devčić Gjuro	1887.	Mošćenica	bravar	Solar Mirko
6. Fischer Ernest	1887.	Budimpešta	trgovac	Mayer Rudolf
7. Furjan Tomo	1885.	Petrijanec	kovač	Turković Ferdo
8. Goldschmied Žiga	1886.	Legrad	trgovac	braća Reich
9. Gradinčan Ivan	1886.	Koprivnica	trgovac	Konz. zadruga
10. Grubić Milan	1885.	Novi Poljani	medičar	Sulimanović Josip
11. Ivančić Gjuro	1887.	Legrad	mesar	Ivančić Gjuro
12. Ivanković Stjepan	1886.	Zagreb	remenar	Ivanković Antun
13. Jurak Ljudevit	1886.	Koprivnica	brijač	Ester Regina
14. Jurjević Albert	1883.	Rijeka	kovač	Kartis Josip ml.
15. Kirin Stjepan	1885.	Kalinovac	čizmar	Švasnik Antun
16. Kristijan Antun	1885.	Koprivnica	sedlar	Kristijan Josip ml.
17. Manojlović Jovo	1886.	Velike Sesvete	opančar	Kovačević Stjepan
18. Matasović Josip	1883.	Carevdar	čizmar	Horvat Josip
19. Mikulec Dragutin	1887.	Koprivnica	čizmar	Mikulec Stjepan
20. Ostojić Tomo	1884.	Sokolovac	kovač	Kartis Josip ml.
21. Pap Stjepan	1887.	Višnjica	urar	Vedriš Đuro
22. Papeš Stanko	1886.	Blinski Kut	kovač	Trumbetaš Ljudevit
23. Posavec Josip	1888.	Koprivnica	lončar	Posavec Lovro
24. Pucl Josip	1885.	Carevdar	postolar	Vragović Ivan
25. Sataić Ivan	1883.	Torčec	kovač	Kartis Josip ml.
26. Sekelj August	1885.	Mali Bukovec	trgovac	Kovačević Stjepan
27. Stipetić Franjo	1884.	Koprivnica	slikar	Hirschl Ladislav
28. Šolo Antun	1883.	Kalinovac	kolar	Solar Andrija
29. Štefinc Gjuro	1883.	Đurđevac	remenar	Ivanković Antun
30. Švigel Ivan	1882.	Koprivnica	bravar	Hunjak Mijo
31. Težak Gjuro	1886.	Bregi	kovač	Munko Martin
32. Turk Stjepan	1887.	Jagnjedovac	trgovac	Rosenberg Josip
33. Turković Vjekoslav	1885.	Koprivnica	bačvar	Turković Alojz
34. Ujlaki Josip	1888.	Gola	kožar	Vehovec Franjo
35. Vizvari Stjepan	1886.	Novigrad	brijač	Sabadi Valko

36.Zalar Jakob	1887.	Kalinovac	krojač	Čuković Gjuro
37.Zgorelec Franjo	1886.	Koprivnica	dimnjačar	Matijašić Marko

Tab. 2. Popis koprivničkih šegrta u prvom razredu 1901./1902. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrta	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1.Balagović Pavao	1887.	Koprivnica	klobučar	Balagović Valko
2.Bocak Stjepan	1880.	Koprivnica	zidar	Zemljarić Drago
3.Bosilj Stjepan	1883.	Topolovac	kovač	Baneković Janko
4.Canjuga Stjepan	1885.	Koprivnica	brijač	Gorniček Feliks
5.Čani Josip	1883.	Koprivnica	pekar	Toljan Milan
6.Gregurek Josip	1883.	Đelekovec	čizmar	Sabolić Stjepan
7.Ivančić Ivan	1888.	Koprivnica	mesar	Ivančić Gjuro
8.Ivković Mijo	1886.	Koprivnica	čizmar	Švasnik Antun
9.Jakupek Mijo	1884.	Torčec	stolar	Kaučić Ivan
10.Jurjević Franjo	1885.	Rijeka	postolar	Vragović Ivan
11.Kovačić Mijo	1885.	Koprivnica	zidar	Reš Josip
12.Labaš Šimun	1888.	Rasinja	tokar	Štefec Martin
13.Lovreković Milan	1887.	Koprivnica	brijač	Barabaš Zlatko
14.Majtanić Janko	1886.	Zagreb	boj.i.slob.sl.	Kokot Tomo
15.Marković Antun	1885.	Sv. Petar	krojač	Friedrich Franjo
16.Pečatnik Ljudevit	1887.	Mrežnica	postolar	Jurjević Matija
17.Plečko Martin	1885.	Čakovec	pekar	Zagoršek Ana
18.Plečko Stjepan	1887.	Ormož	krojač	Plečko Lovro
19.Radiček Vid	1889.	Kuzminec	knjigoveža	Neugebauer Milan
20.Radošević Gjuro	1884.	Glogovac	kovač	Munko Martin
21.Solar Antun	1889.	Koprivnica	kolar	Solar Andro
22.Varga Franjo	1885.	Porog,sv.Kralja-Ug	dimnjačar	Vipavec Josip
23.Vlašić Ivan	1885.	Topolovac	čizmar	Mikulčić Gjuro

Tab. 3. Popis koprivničkih šegrta u prvom razredu 1902./1903. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrta	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1.Alobić Lazo	1885.	Grubišno Polje	trgovac	Hochstadter Jakob
2.Benedek Stjepan	1885.	Koprivnica	pekar	Toljan Milan
3.Čuš Franjo	1888.	Štajerska	brijač	Nežić Gjuro

4.Dretar Antun	1890.	Koprivnica	remenar	Dretar Petar
5.Ferček Rudolf	1886.	Koprivnica	stolar	Gajski Jakob
6.Hižman Gjuro	1885.	Drnje	čizmar	Kompari Franjo
7.Ivanković Ljudevit	1884.	Miljana kod Klanjca	kovač	Kartis Josip
8.Ivković Nikola	1888.	Koprivnica	krojač	Vartić Vatroslav
9.Jakupek Gjuro	1888.	Torčec	postolar	Ganzel Dragutin
10.Janež Milan	1891.	Koprivnica	postolar	Gorniček Eduard
11.Kapan Alojzije	1886.	Pitomača	bravar	Brozović Franjo
12.Koči Franjo	1888.	Novigrad	brijač	Sabadi Valko
13.Koren Stjepan	1888.	Martijanec	klobučar	Kolarić Gjuro
14.Kranjec Imbro	1886.	Jakupovec	opančar	Podravac Luka
15.Liščić Gjuro	1888.	Kutnjak	postolar	Ganzer Dragutin
16.Loborec Franjo	1889.	Koprivnica	brijač	Herceg Josip
17.Posavec Petar	1886.	Cvetkovec	postolar	Jurić Lavoslav
18.Sever Josip	1889.	Karlovac	dimnjačar	Berger Milan
19.Sirovec Blaž	1886.	Subotica	postolar	Gorniček Eduard
20.Sonnenvald Josip	1886.	Mali Bukovec	trgovac	Hochstadter Jakob
21.Šimunović Josip	1884.	Koprivnica	postolar	Jurić Jaroslav
22.Šklebar Franjo	1884.	Virje	postolar	Lengyer Ljudevit
23.Treta Dionis	1887.	Samoš - Ugarska	trgovac	Vaić Gjuro
24.Varović Ignac	1887.	Botovo	čizmar	Kožić Ivan
25.Veis Šalamon	1887.	Koprivnica	trgovac	Rosenberger Ilona
26.Vyborni Vjekoslav	1890.	Belovar	brijač	Ester Regina
27.Zajec Ivan	1887.	Koledinec	čizmar	Pišćak Ignac
28.Zobundija Mijo	1887.	Đurđevac	krojač	Šavor Stjepan

Tab. 4. Popis koprivničkih šegрта u prvom razredu 1903./1904. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegрта	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1.Babić Andro	1890.	Zrinj	bravar	Babić Josip
2.Bešenić Imbro	1887.	Petkovec	čizmar	Švasnilk Antun
3.Furst Feliks	1887.	Andriz - Štajerska	brijač	Skoliber Bogumir
4.Gakinec Marko	1890.	Višnjica	tkalec	Galinec Izidor
5.Golubić Rok	1887.	Ljubeščica	krojač	Čuković Stjepan
6.Gorniček Marko	1888.	Koprivnica	bravar	Hunjak Mijo

7.Horvatić Filip	1888.	Ljubeščica	postolar	Osivnik Mijo
8.Ištvan Stjepan	1888.	Koprivnica	kovač	Munko Martin
9.Ivančić Stanislav	1888.	Veliki Bukovec	stolar	Kaučić Ivan
10.Ivković Stjepan	1888.	Križ	zidar	Reš Josip
11.Jereb Albin	1888.	Koprivnica	stolar	Rogina Josip
12.Kolarić Vid	1888.	Kuzminec	postolar	Vragović Ivan
13.Košar Rudolf	1889.	Belovar	postolar	Košar Aleksandar
14.Kubat Andro	1888.	Čepelovac	krojač	Šavor Stjepan
15.Kweel Stjepan	---	----	postolar	Košar Aleksandar
16.Lončar Stjepan	1891.	Srednji Mosti	urar	Vedriš Gjuro
17.Martinović Simo	1889.	Donji Bogičevci	trgovac	Vaić Gjuro
18.Mužina Mijo	1888.	Križ	kovač	Baneković pl. Janko
19.Petričić Stjepan	1889.	Koprivnica	kotlar	Aušperger Franjo
20.Picer Ivan	1889.	Torčec	postolar	Horvat Josip
21.Plavec Mijo	1887.	Torčec	kovač	Kartis Josip
22.Rajn Tomislav	1887.	Topolovac	čizmar	Mikulčić Gjuro
23.Samsa Josip	1886.	Velika Mučna	krojač	Katančić Martin
24.Serkulj Ernest	1888.	Ljubljana-Kranjska	brijač	Nežić Gjuro
25.Sever Vjekoslav	1891.	Čiče	stolar	Gajski Tomo
26.Smok Juraj	1889.	Subotica	stolar	Gajski Tomo
27.Smrček Josip	1887.	Topolovac	zidar	Zemljarić Dragutin
28.Steiner Milan	1891.	Koprivnica	trgovac	Kaufer Makso
29.Šafarek Mijo	1888.	Sv.Petar V.Bukovec	soboslikar	Kokot Tomo
30.Ščetinec Franjo	1891.	Koprivnica	užar	Ščetinec Martin
31.Ščirek Filip	1888.	Topolovac	kovač	Trumbetaš Ljudevit
32.Tibelka Martin	1889.	Sv. Petar Čvrstec	postolar	Vragović Dragutin
33.Tkalčec Ivan	1890.	Koprivnica	postolar	Lengyer Ljudevit
34.Zagoršek Ivan	1889.	Koprivnica	pekar	Zagoršek Ana

Tab. 5. Popis koprivničkih šegrta u prvom razredu 1904./1905. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrta	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1.Borić Jakob	1890.	Gvozdansko	opančar	Podravec Luka
2.Bugar Franjo	1890.	Gola	stolar	Hiršl Ferdo
3.Čani Gjuro	1891.	Koprivnica	brijač	Sabadi Valko

4. Fičko Josip	1891.	Imbriovac	stolar	Kaučić Ivan
5. Filipčić Slavoljub	1887.	Zagreb	zidar	Carnelluti Gjuro
6. Fleišer Franjo	1886.	Čurgo-Ugarska	slastičar	Urlich Ferdo
7. Gradinčan Stjepan	1890.	Koprivnica	brijač	Barabaš Zlatko
8. Hotić Vid	1890.	Peteranec	čizmar	Jurinec Josip
9. Ivić Antun	1888.	Kalinovec	čizmar	Pajur Andro
10. Jurjević Eduard	1887.	Lokve	stolar	Španiček Jakob
11. Kara Franjo	1880	Inzersdorf-Austrija	brijač	Nežić Gjuro
12. Knezek Silvestar	1889.	Lunjkovec	čizmar	Čupan Ivan
13. Križan Grga	1889.	Veliki Bukovec	stolar	Gajski Jakob
14. Kubat Stanislav	1890.	Čepelovac	bravar	Kartis Josip
15. Liščić Josip	1890.	Koledinec	krojač	Friedrich Franjo
16. Lojen Dragutin	1891.	Ivanić Košnica	remenar	Ivanković Antun
17. Lukić Radovan	1889.	Jarak-Srijem	trgovac	Vaić Nikola
18. Matekov Fabijan	1890.	Virje	postolar	Mikulec Stjepan
19. Medjeral Filip	1891.	Koprivnica	dimnjačar	Šlangenber Vilim
20. Nemeč Ćiril	1885.	Mali Bukovec	stolar	Lovreković Antun
21. Piščak Josip	1888.	Koprivnica	čizmar	Čupan Ivan
22. Pšeničnik Franjo	1890.	Globoko-Štajerska	trgovac	Hochstadter Jakob
23. Pukec Franjo	1891.	Sveti Petar	krojač	Šavor Stjepan
24. Rižnar Luka	1886.	Koprivnica	čizmar	Rižnar Valent
25. Rosenberger David	1890.	Koprivnica	trgovac	Rosenberger Hinko
26. Santo Antun	1892.	Letenje-Ugarska	trgovac	Kollman Rikard
27. Sjeverović Gradinj	1887.	Bolfan	pekar	Zagoršek Ana
28. Šafar Vid	1888.	Zablatje	trgovac	Rosenberger Hinko
29. Šmelhaus Stjepan	1883.	Vizvar-Ugarska	mlinar	Varga Dragutin
30. Šolčić Milan	1890.	Koprivnica	dimnjačar	Matijašić Marko
31. Šurjak Vinko	1888.	Ivanec	stolar	Košćak Gabro
32. Tarjany Mijo	1889.	Boldagasany-Ugar.	stolar-trgo.	Tarjany Mijo
33. Triplat Josip	1890.	Veliki Bukovec	stolar	Gajski Jakob
34. Valent Mijo	1888.	Imbriovec	kovač	Munko Martin
35. Vilenica Gajo	1889.	Sokolovac	bravar	Solar Mirko
36. Vuljak Kazimir	1891.	Đelekovec	bravar	Hunjak Mijo
37. Weis Jakob	1890.	Paulovac	trgovac	Grinwald Vilim

38. Zgorelec Ignjac	1888.	Koprivnica	zidar	Reš Josip
39. Žagar Stjepan	1889.	Rijeka	postolar	Gorničec Eduard

Tab. 6. Popis koprivničkih šegрта u prvom razredu 1905./1906. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegрта	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1. Benedek Valko	1885.	Koprivnica	mesar	Fuks Valko
2. Bezjak Marko	1892.	Novigrad	postolar	Ganzel Dragutin
3. Blažeković Branko	1890.	Novigrad	pekar	Toljan Milan
4. Crnjak Franjo	1890.	Donji Mosti	postolar	Ganzel Dragutin
5. Evačić Izidor	1888.	Klenovnik	kovač	Buhanec Vid
6. Godek Tomo	1890.	Peteranec	bravar	Brozović Franjo
7. Hrženjak Stjepan	1887.	Virje	klobučar	Balagović Mijo
8. Ivančec Franjo	1892.	Zagreb	soboslikar	Anžel Lovro
9. Jeren Mato	1888.	Lunjkovec	kovač	Pazić Stjepan
10. Jurjević Eduard	1887.	Koprivnica	klobučar	Kolarić Gjuro
11. Kolaric Josip	1890.	Šemovci	stolar	Lovreković Antun
12. Kolesar Gjuro	1889.	Torčec	postolar	Horvat Josip
13. Kollman Dragutin	1892.	Koprivnica	trgovac	Gunsberg Julius
14. Kompari Dragutin	1889.	Đakovo	užar	Kompari Franjo
15. Krehula Jakob	1892.	Široko Selo	čizmar	Jurinec Mirko
16. Kučera Josip	1890.	Gornje Sredice	postolar	Vragović Ivan
17. Kudelić Stjepan	1888.	Koprivnica	mesar	Handler Gerzon
18. Lakuš Franjo	1893.	Torčec	postolar	Horvat Josip
19. Loborec Stjepan	1893.	Koprivnica	soboslikar	Petre Josip
20. Lončar Stjepan	1892.	Sveti Križ	medičar	Sulimanović Josip
21. Maković Josip	1889.	Lepavina	klobučar	Kolarić Gjuro
22. Martinčević Imbro	1892.	Novaki - Martijanec	pekar	Zagoršek Ana
23. Matota Valent	1889.	Sigetec	kolar	Solar Andro
24. Mlatilik Franjo	1889.	Narta	postolar	Kozić Ivan
25. Novogradec Ivan	1888.	Kladare	stolar	Ambrozić Josip
26. Pavlović Andro	1885.	Marija Bistrica	stolar	Lovreković Antun
27. Pepelko Petar	1888.	Bartolovec	bravar	Senjan Josip
28. Putniković Andro	1893.	Glogovac	postolar	Martinčić Martin
29. Severović Rade	1887.	Bolfan	pekar	Toljan Milan

30.Ščetinec Mirko	1892.	Koprivnica	brijač	Herceg Josip
31.ŠimunkovićBožidar	1893.	Koprivnica	brijač	Sabadi Valko
32.Švarc Ignac	1892.	Koprivnica	limar	Švarc Lavoslav
33.Tarjany Julije	1892.	Terecsin- Ugarska	stolar	Tarjany Mijo
34.Turčić Franjo	1889.	Topolovac	čizmar	Mikulčić Gjuro
35.Vandekar Franjo	1893.	Koprivnica	tiskar	Neugebauer Milan

Tab. 7. Popis koprivničkih šegrtu u prvom razredu 1906./1907. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrtu	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1.Hegedušić Franjo	1891.	Hlebine	brijač	Gorničec Feliks
2.Hirscher Branko	-----	Molve	trgovac	Breiner Mavro
3.Ilotić Jakob	1891.	Peteranec	kovač	Baneković Janko
4.Jereb Josip	1891.	Koprivnica	stolar	Hirschl Ferdinand
5.Klein Adolf	1890.	Županec	trgovac	Rosenfeld Eduard
6.Kobilšek Jakob	1891.	Fiume	tesar	Kobilšek Jakob
7.Kobilšek Stjepan	-----	Zagreb	klesar	Mladan Teodor
8.Kovač Andro	1890.	Torčec	bravar	Kartis Josip
9.Kraljić Tomo	1891.	Luka - Sveti Đurđ	stolar	Kaučić Ivan
10.Krčkula Josip	1892.	Široko Selo	čizmar	Jurinec Mirko
11.Makovec Antun	1893.	Grabrovnik-Ugarska	postolar	Nemec Vincens
12.MartinčevićImbro	1892.	Novaki	pekar	Zagoršek Ana
13.Martinišić Đuro	1893.	Koprivnica	trgovac	Hirschl Gejza
14.MartinišićStjepan	1891.	Koprivnica	tesar	Ščavničar Aleks
15.Mikulan Vjekoslav	1894.	Drnje	postolar	Horvat Josip
16.Ormuž Ivan	1893.	Novigrad	trgovac	Hirschl Gejza
17.Peradin Pavao	1892.	Drnje	krojač	Vartić Vatroslav
18.Petričić Antun	1894.	Koprivnica	dimnjačar	Pajek Đuro
19.Petrović Emil	1894.	Lađevac	trgovac	Vaić Đuro
20.PodunajecStjepan	1892.	Koprivnica	brijač	Skoliber Bogumil
21.Prebježić Andro	1893.	Plavšinar	kovač	Munko Martin
22.Rešetar August	1895.	Martijanec	krojač	Krklec Martin
23.Sabadi Franjo	1889.	Koprivnica	stolar	Albich Franjo
24.Sabolić Andro	1894.	Virje	čizmar	Mikulec Stjepan
25.Sabolić Josip	-----	Novigrad	brijač	Skoliber Bogumil

26.Subotinčić Ivan	1891.	Cernik	bravar	Senjan Josip
27.Šavor Vilko	1893.	Koprivnica	bravar	Kartis Josip
28.Ščetinec Janko	1893.	Koprivnica	postolar	Jurić Jaroslav
29.Škala Rudolf	1890.	Ferdinandovac	kipar	Richard Antun
30.Šmalj Josip	1894.	Lepavina	brijač	Glazer Viktor
31.Šoštaric Tomo	1891.	Topolovac	opančar	Kovačević Vid
32.Truski Petar	1893.	Novigrad	postolar	Kokot Dragutin
33.Turković Nikola	1892.	Koprivnica	brijač	Nežić Đuro
34.Tutek Nikola	1893.	Slunj	opančar	Podravec Luka
35.Vitković Petar	1893.	Virje	trgovac	Rosenberg Hinko
36.Zember Franjo	1892.	Sigetec	čizmar	Vragović Dragutin

Tab. 8. Popis koprivničkih šegrtu u prvom razredu 1907./1908. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrtu	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1.Benedek Dragutin	----	Koprivnica	mesar	Ivančić Đuro
2.Bolčević Đuro	----	G.Voća Maruševac	pekar	Toljan Milan
3.Buchberge Dragutin	1892.	Koprivnica	bravar	Kartes Josip
4.Čmrlec Antun	1894.	Bolfan	stolar	Gajski Jakob
5.Dobrovoljac Valent	1895.	Virje	brijač	Ščetinec Nikola
6.Dorić Filip	1894.	Jamarica	bravar	Brezović Ljudevit
7.Drašković Julije	1891.	Narai - Ugarska	mesar	Ivančić Đuro
8.Đurašević Petar	1893.	Bolfan	stolar	Gajski Tomo
9.Ester Josip	1895.	Koprivnica	brijač	Gorniček Feliks
10.Ferenz Slavko	1892.	Koprivnica	bravar	Babić Josip
11.Glavaš Vladimir	1890.	Bugojno	bačvar	Striter Rudolf
12.Grgetić Bonaventura	1891.	Čičkovina Martijanec	kovač	Pazić Stjepan
13.Horvat Mirko	1894.	Koprivnica	bravar	Kartis Josip
14.Ivoci Valent	1891.	Sigetec	čizmar	Jurinec Josip
15.Kollman Zvonimir	1893.	Zagreb	urar	Šestak Josip
16.Krištofić Ignac	1893.	Koprivnica	mesar	Kudelić Franjo
17.Krklec Ignac	1895.	Rieka Mučna	trgovac	Lowy David
18.Lah Josip	1896.	Kapela	brijač	Nežić Đuro
19.Ljubić Marko	1893.	Novigrad	brijač	Skolinder Golfrid

20.Margotić Martin	1895.	Donji Mosti	kovač	Buhanec Vid
21.Mlađan Kamilo	1893.	Zagreb	klesar	Mlađan Teodor
22.Mrdanko Ivan	1893.	Perkos Čepelovac	postolar	Kralj Đuro
23.NamjesnikStjepan	1894.	Sveti Đurđ	sedlar	Kristijan Josip
24.Picer Ignac	1890.	Torčec	stolar	Kaučić Ivan
25.Solar Miroslav	1895.	Koprivnica	kolar	Solar Andro
26.StankulinLjudevit	1895.	Koprivnica	lončar	Stankulin Josip
27.Šebrek Mato	1892.	Štrigova	bravar	Brozović Ljudevit
28.Šinjal Josip	----	Lepavina	brijač	Glaser Viktor
29.Škrinjar Stjepan	1896.	Subotica	brijač	Gorniček Feliks
30.Špindrić Josip	1894.	Kapela	stolar	Košćak Gabrijel
31.Šteiner Imbro	1892.	Czekelj - Ugarska	trgovac	Breiner Mavro
32.Štiberc Ivan	1893.	Ormož	zidar	Igrić Ivan
33.Turković Andro	1894.	Koprivnica	brijač	Herceg Josip
34.Veindorfer Dragutin	1896.	Radkersburg Štajerska	brijač	Glaser Viktor
35.Veindorfer Franjo	1895.	Dolsav Holberein	brijač	Barabaš Zlatko
36.Zember Tomo	1894.	Sigetec	čizmar	Makar Martin
37.Žagar Mirko	----	Mučna Rieka	pekar	Novosel Luka

Tab. 9. Popis koprivničkih šegrtu u prvom razredu 1908./1909. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrtu	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1.Borščak Florijan	1892.	Kapela	postolar	Jurić Lavoslav
2.Bosner Vjekoslav	1892.	Zagreb	zidar	Igrić Janko
3.Deždjek Ivan	1892.	Strmec	zidar	Škojar Josip
4.Dumbović Filip	1894.	Đurđevac	bravar	Senjan pl. Josip
5.Frasz Eduard	1894.	Legrad	trgovac	Grunvald Vilim
6.Gjurin Josip	1891.	Velika Mučna	kovač	Trumbetaš Ljudevit
7.Horvatić Tomo	1893.	Ljubešćica	postolar	Košar Aleksa
8.Hubak Ladislav	1891.	Lobor	stolar	Rogina Josip
9.Ivančan Josip	1895.	Molve	stolar	Kovačić Martin
10.Jakupić Martin	1893.	Ivanec	kovač	Jakupić Pavao
11.Jereb Rudolf	1893.	Koprivnica	stolar	Ambrožić Ivan
12.Kobilšek Ivan	1895.	Zagreb	bravar	Kartis Josip

13.Kozina Mirko	1893.	Vidovec	stolar	Lovković Antun
14.Ledinski Andrija	1891.	Peteranec	kovač	Trumbetaš Ljudevit
15.Lipert Ivan	1894.	Blagorodovac	stolar	Kiš Mihael
16.Lovrenčić Adam	1892.	Vrbanovec	postolar	Ganzel Dragutin
17.MacekovićStjepan	1888.	Virje	postolar	Vragović Ivan
18.MarkovićDimitrije	1895.	Bjelina -Bosna	trgovac	Vaić Gjuro
19.Martinušić Valent	1893.	Koprivnica	bravar	Senjan pl. Josip
20.Mustafa Tomo	1894.	Topolovac	kovač	Munko Martin
21.Nemec Ivan	1895.	Štrigova - Ugarska	postolar	Nemec Vinko
22.Ozmeć Franjo	1891.	Miklavz - Štajerska	zidar	Reš Josip
23.Papoči Gjuro	1894.	Erdosvar - Ugarska	stolar	Kiš Mihael
24.Piskač Antun	1891.	Legrad	trgovac	Reich Adolf
25.Sabadi Krešimir	1897.	Koprivnica	soboslikar	Anžel Rafael
26.Sedek Ladislav	1893.	Mali Bukovec	stolar	Kaučić Ivan
27.Smotara Dragutin	1888.	Veliki Bukovec	postolar	Damiš Mijo
28.Ščetinec Vladimir	1890.	Koprivnica	krojač	Šavor Stjepan
29.Šignjar Fabijan	1891.	Virje	soboslikar	Anžel Lovro
30.Tarjani Ivan	1895.	Bezs - Ugarska	slastičar	Ulrich Ferdinand
31.Tkalec Kuzman	1894.	Novo Selo	stolar	Gajski Jakob
32.Tkalec Šimun	1893.	Sveti Petar	čizmar	Lukić Nikola
33.Vedriš Ivan	1891.	Novigrad Podravski	limar	Samek Makso
34.Videk Pintar Gjuro	1893.	Vojakovac - Lepavina	knjigotiskar	Neugebauer Milan
35.Vizir Stjepan	1894.	Mučna	trgovac	Grunberger Julije
36.Vuk Lovro	1894.	Martijanec	postolar	Krušec Jakob
37.Zrinjski Josip	1894.	Koprivnica	čizmar	Čupan Ivan
38.Žagar Leonardo	1893.	Rieka Koprivnička	pekar	Novosel Luka
39.Žibrin Valent	1894.	Kalnik	postolar	Hirschl Gejza
40.Žumbar Alojzije	1894.	Starigrad	čizmar	Švasnik Antun

Tab. 10. Popis koprivničkih šegrta u prvom razredu 1908./1909. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrta	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1.Berta Šimun	1894.	Virovski konaci	krojač	Katinić Martin
2.Blažić Stjepan	1894.	Globočec	krojač	Čuković Đuro
3.Čerček Vjekoslav	1895.	Koprivnica	zidar	Igrić Valko

4. Firšt Martin	1895.	Koprivnica	bravar	Brozović Ljudevit
5. Gregurić Valent	1893.	Kunovec	krojač	Jakupić Pavao
6. Herceg Ivan	1895.	Ljubljana	trgovac	Breiner Mavro
7. Herendi Stjepan	1895.	Pečuh	bravar	Kartis Josip
8. Herold Rudolf	1896.	Koprivnica	krojač	Šavor Stjepan
9. Horvat Ivan	1896.	Ivanec kraj Kopriv.	stolar	Lovreković Antun
10. Horvat Mato	1893.	Koprivnica	zidar	Rozman Jakob
11. Karšić Stjepan	1893.	Sesvete Podravske	opančar	Podravec Luka
12. Kerpner Jakob	-----	Orahovica	trgovac	Gunstberg Julio
13. Koren Đuro	1896.	Ivanec kraj Kopriv.	kovač	Pazić Stjepan
14. Kralj Franjo	1892.	Koprivnica	zidar	Rozmarić Jakob
15. Kranjčić Josip	1895.	Čepelovac	kolar	Meštrić Rudolf
16. Krvarek Blaž	1893.	Lunjkovec	stolar	Rogina Josip
17. Kuskeš Pavao	1895.	Prelog	kovač	Munko Martin
18. Petek Franjo	1895.	Nedelišće - Ugarska	stolar	Gajski Tomo
19. Petrić Blaž	1897.	Koprivnica	postolar	Gajšek Fabijan
20. Rožman Stjepan	1895.	Đurđevac	stolar	Lovreković Antun
21. Sabadi Rudolf	1892.	Koprivnica	stolar	Kokot Tomo
22. Sirovec Antun	1896.	Subotica kraj Kopr.	bravar	Hunjak Mijo
23. Šabudin Rudolf	1895.	Virje	kovač	Kartis Josip ml.
24. Škorjanec Stjepan	1896.	Sveti Petar	stolar	Kaučić Ivan
25. Veindorfer Franjo	1895.	Koprivnica	brijač	Barabaš Zlatko
26. Virth Martin	1896.	Lepavina	bojadiser	Hochstadler Jakob
27. Vučković Stjepan	1893.	Koprivnica	zidar	Reš Josip

Tab. 11. Popis koprivničkih šegrtu u prvom B razredu 1909./1910. godine (izradile: autorice).

Prezime i ime šegrtu	God. rođ.	Mjesto rođenja	Zanimanje	Prezime i ime obrtnika
1. Blažeković Josip	1896.	Gornji Mosti	bravar	Babić Josip
2. Ciglar Franjo	1894.	Ludbreg	slagar	Kostinčer Tito
3. Dvorski Stjepan	1890.	Herešin	zidar	Reš Josip
4. Gjakovec Lovro	1894.	Kalinovac	postolar	Hirschl Gejza
5. Grdan Josip	1896.	Koprivnica	kovač	Aušperger Franjo
6. Horvat Martin	1891.	Herešin	zidar	Reš Josip
7. Ivanović Milan	1894.	Grdak - Sokolovac	kovač	Baneković Janko

8. Keršun Nikola	1890.	Koprivnica	slastičar	Urlich Ferdo
9. Korunek Izidor	1891.	Rasinja	stolar	Regina Josip
10. Kralj Đuro	1893.	Koprivnica	zidar	Igrić Valko
11. Kuček Stjepan	1895.	Koprivnica	postolar	Kokot Dragutin
12. Leonhard Milan	1893.	Koprivnica	krojač	Leonhard Ignac
13. Pavša Mijo	1897.	Peteranec	postolar	Kralj Đuro
14. Pernar Slavko	1892.	Novigrad	mesar	Jaklin Franjo
15. Repec Pavao	1895.	Močile - Koprivnica	zidar	Igrić Ivan
16. Sabo Marko	1896.	Koprivnica	užar	Kompari Franjo
17. Sedjek Nikola	1895.	Kuzminec	stolar	Gajski Tomo
18. Smontara Ivan	1894.	Imbriovec	krojač	Vartić Vatroslav
19. Triplat Ivan	1895.	Veliki Bukovec	stolar	Kaučić Ivan
20. Veltinger Alojzije	1894.	Koprivnica	kovač	Trumbetaš Ljudevit
21. Viker Stjepan	1895.	Koprivnica	čizmar	Petrinić Jakob
22. Zgorelec Daniel	1896.	Koprivnica	brijač	Ščetinec Nikola
23. Žumbar Franjo	1892.	Koprivnica	stolar	Žumbar Antun

Tab. 12. Šegrti u prvom razredu po strukama 1900./01. do 1909./10. godine (izradile: autorice).

Šegrti u prvim razredima/šk. godina	1900./01.	1901./02.	1902./03.	1903./04.	1904./05.	1905./06.	1906./07.	1907./08.	1908./09.	1909./10. A razred.	1909./10. B razred.	UKUPNO
Bačvar	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Bravar	3	-	1	2	3	2	3	5	3	3	1	26
Brijač	6	2	4	2	3	2	5	9	-	1	1	35
Čizmar	3	3	3	2	5	2	3	2	3	-	1	27
Dimnjačar	1	1	1	-	2	-	1	-	-	-	-	6
Kipar	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Klesar	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	2
Klobučar	-	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	5
Kolar	1	1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	5
Kotlar	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kovač	6	2	1	4	1	2	3	2	4	3	3	31
Kožar	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Krojač	1	1	2	3	2	-	2	-	1	4	2	18

Limar	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	2
Lončar	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Medičar	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Mesar	1	1	-	-	-	2	-	3	-	-	1	8
Mlinar	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Opančar	1	1	1	-	1	-	2	-	-	1	-	7
Pekar	-	2	1	1	1	3	-	2	1	-	-	11
Postolar	1	2	7	7	2	7	4	1	8	1	3	43
Remenar	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	4
Sedlar	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Slastičar	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	3
Slikar	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Soboslikar/ličilac	-	1	-	1	-	2	-	-	2	1	-	7
Stolar	2	1	1	4	8	4	3	4	8	6	4	45
Tesar	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Tiskar/slagar/ knjigoveža	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	1	4
Tokar	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Trgovac	5	-	4	2	6	1	6	2	4	2	-	32
Tkalac	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Urar	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	3
Užar	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	3
Zidar	-	2	-	2	2	-	-	1	3	4	4	18
Ukupno	37	23	28	34	39	35	36	37	40	27	23	359

Napomena: u Tab. 12. za 1. razred je manji broj šegrta jer se radi o popisu samo prvi put upisanih šegrta bez ponavljača. Za školsku godinu 1909./10. podaci su iz Školskog imenika, a ostali iz Izvješća.

Tab. 13. Šegrtri po razredima od 1900./01. do 1909./10. godine (izradile: autorice).

Šegrtri u prvim razredima/šk. godina	1900./01.	1901./02.	1902./03.	1903./04.	1904./05.	1905./06.	1906./07.	1907./08.	1908./09.	1909./10.
Niži odjel	28	29	30	32	32	26	-	-	57	47
Viši odjel 1.raz.	41	29	30	37	31	39	-	-	46	37+32
Viši odjel 2.raz.	25	34	18	22	32	30	-	-	29	33
Viši odjel 3.raz.	19	15	21	17	15	27	-	-	39	46
Ukupno	113	107	99	108	110	122	-	-	171	195

radnom snagom šegrta iako su glavne trgovine u središtu Koprivnice već prešle u njihove ruke.⁹ U vrijeme Balkanskih ratova osjećaju se nesigurno pa gotovo potpuno izostaje njihov interes za zapošljavanje šegrta. Izgleda da su Židovi svoje nasljednike školovali u razvijanim trgovačkim središtima u Mađarskoj ili Štajerskoj kod svojih rođaka, jer su tako postajali poliglotti, pa su laganije uspostavljali i održavali trajne trgovačke veze s rođacima na području Austro-Ugarske Monarhije a i šire sa državama uz Atlantik pomorskim putem, pa je Koprivnica bila snabdjevena novim robama istovremeno kao i veći gradovi u Austro-Ugarskoj a svakako da se javlja i roba iz turskog područja preko Bosne. No zbog političkih prilika u Hrvatskoj, a i povremenih antisemitskih ispada, Židovi su se u Hrvatskoj ipak osjećali dosta nesigurno u određenim razdobljima, pa to potvrđuje i 1903. godine kada je radi ublažavanja antisemitizma ojačao rad novostvorenog Izraelitičkog gospojinskog društva, a Židovke su bile uključene i u rad Dobrotvornog gospojinskog društva, osnovanog još 1878. godine. U razdoblju od 1873. do 1918. Židovi su se u Koprivnici i u Podravini uključili u sve sfere gospodarskog, kulturnog i političkog života, a osobito u industrijski razvoj, te su imali i svoju židovsku općinu koja se je brinula za svoje ljude, te je stvoreno jako i zdravo jezgro trgovačkog i industrijskog razvoja Koprivnice na novim osnovama.¹⁰ Židovi donose kapital u Koprivnicu i ulazu ga u trgovački i industrijski razvoj Koprivnice, ali u svoje radnje rijetko uzimaju šegrte katoličke ili pravoslavne vjere. Proizvodni zanati su uglavnom još uvijek u rukama domaćih obrtnika koji čine osnovu privrednog proizvodnog života i nastoje da se održe obrti potrebni stanovništvu, a osobito obuća i odjeća, te građevinski obrti (zidari, kovači, stolari). Osjeća se izumiranje nekih starih obrta kao bačvara, rezbara, krznara, medičara, nožara, tokara. Njihove proizvode zamjenjuje industrijska roba, odnosno izostanak interesa za tu robu, koja se više ne prerađuje u Koprivnici kao obrtničkom mjestu. Kao grad koji se

9 DOBROVŠAK, Ljiljana: *Spomenik stradalim Židovima u Prvom svjetskom ratu u Koprivnici* // Podravski zbornik 43 (ur. Robert Čimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2017, 58. (U Hrvatskoj je 1910. popisano ukupno 21.231 Židova)

10 DOBROVŠAK, Ljiljana: *Židovi u gospodarstvu Koprivnice i Podravine* // Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja VIII, 16, 2009, 98-114.

razvio na granici vojne i banske Hrvatske, ona sve više postaje trgovačko središte u kojem se prodaje industrijska roba dopremljena iz industrijskih krajeva. Tako primjerice lončarski obrt nestaje, iako se lončarska roba može kupiti na koprivničkim sajmovima, ali ju tada donose lončari iz okolice. Emajlirani lonci bili su lakši za održavanje i nisu se lomili. No jača stalež brijača koji prije nisu ni iskazivani kao posebna skupina. Koprivnica ima i dosta jaku tiskarsku djelatnost bilo da se tiskaju novine, knjige ili obrasci za poslovnu djelatnost obrtnika. Poslovni memorandumi s lijepim zaglavljem, crtežom tvornice i imenom vlasnika tada bili glavna reklama svakog poduzetnika.

Neki obrti su već potpuno nestali, dok su se drugi tek počeli razvijati i još nisu bili posebno iskazivani. Prema popisu prezimena možemo zapaziti da je koprivničko obrtničko društvo multinacionalno. I među obrtnicima i među šegrtima ima mnogo nacionalnosti, te nema niti jedne nacionalnosti koja bi sklappala ugovore o učenju isključivo samo s jednom nacionalnosti. No ovaj problem bi trebalo proučiti na širem prostoru, jer ako se pogledaju glavni imenici srednjih i viših škola u Zagrebu, vidi se da u Zagreb dolaze učenici iz čitave Hrvatske, pa da ima i mnogo ljudi iz Podravine, ali ne u klasičnoj gimnaziji već realnoj koja je bila polazna točka i za učiteljska zvanja. Sjeverna Hrvatska je područje miješanja raznih nacionalnosti i podjednakog tretiranja katoličkog, pravoslavnog i židovskog stanovništva pa time i njihove djece.

Po nacionalnosti među šegrtima od 1886. do 1910. najviše je bilo domaće djece iz Koprivnice i iz područja do 30 km od grada. No bilo je i dosta djece s mađarskim prezimenima što ukazuje da je utjecaj zajedničke države s Mađarima kroz više stoljeća ostavio pečat u strukturi stanovništva, a isto to možemo reći i za obrtnike i šegrte s njemačkim imenima i prezimenima, ili barem prezimenima, jer pod utjecajem ilirskog odnosno narodnjačkog pokreta zapažamo tendenciju pohrvaćivanja prezimena, a osobito imena. Među poslodavcima nalazimo dosta prezimena koja su i u međuratnom razdoblju nosile vodeće obrtničke obitelji.

Neke postolarske i krojačke radnje postaju prave manufakture s većim brojem šegrta kao stolar Ivan Kaučić, krojač Stjepan Šavor, postolar Milan Vargović, kovač Ljudevit Trumbetaš, trgovac Gjurjo Vaić, a dva brijača

i urar Gjuro Vedriš ukazuju na nove obrtničke radnje.¹¹ Vladavina hrvatsko-srpske koalicije ojačala je položaj pravoslavnog stanovništva. Godine 1905. počeo je učiti nauk kod stolara Antuna Lovrekovića Andro Pavlović koji je kasnije izgradio kraj bolnice veliku pilanu koja je pružala kvalitetne usluge u građevinarstvu. Uoči izbijanja Balkanskih ratova Koprivnica postaje zbog udaljenosti od zaraćenih država vrlo privlačno mjesto za privredni razvoj. Dolaze novi obrtnici i trgovci koji trebaju dodatnu radnu snagu, pa se broj šegrta povećava.

Djevojke nisu polazile šegrtsku školu pa nemamo za njih podatke. No one su u pučkoj školi učile šivati i ručne radove od posebnih učiteljica za domaćinstvo među kojima svakako treba spomenuti Mariju Sudeta koja je izdala i glasovitu kuharicu koja je nedavno ponovno objavljena u Koprivnici u divot izdanju.

5. Učiteljski kadar

Nastavnici u šegrtskoj školi bili su isti kao i u pučkoj. Najglasovitiji i najvažniji je Gjuro Ester. On je rođen u Koprivnici 1844. godine. Škole je polazio u Zagrebu, Varaždinu i Senju, a preparandiju u Beču i Zagrebu te je imao najbolje obrazovanje koje je učitelj u onom vremenu mogao dobiti.¹² On se zapošljava kao pripravnik već 19. travnja 1865. godine i radi u pučkoj i šegrtskoj školi kao ravnatelj do smrti 1892. godine. Mnogo je pisao u raznim časopisima ukazujući na važnost izbora zvanja prema sposobnostima.¹³ Znao je cijeniti vrijednost proizvodnih zanimanja i stoga u *Izvjješćima* kritizira nezainteresiranost građana za gospodarstvo i stručno školstvo te traži da se javni život i školstvo nadopunjavaju jer da škola ima važnu ulogu u odgoju mladih ljudi, ali da to trebaju podržati i ljudi izvan škole.¹⁴ Ester je kao ravnatelj uredio pučko školstvo ali i šegrtsku školu u Koprivnici i sudeći po imenima šegrta iz redova tih učenika iznikli su najvažniji građani Koprivnice u prvoj polovici

dvadesetog stoljeća. Njegovi nasljednici samo su nastavili njegovim tragom, osobito kada je izgrađena nova pučka škola u Esterovoj ulici koja je srušena u Drugom svjetskom ratu. Ester je zagovornik trgovine i obrta u rukama domaćih ljudi te u Izvješću iz 1873. godine, kada su Židovi bili izjednačeni u svim pravima s domaćim ljudima pa dolazi do otvaranja većeg broja židovskih trgovina u Koprivnici, piše da je dobro školovanje djece spas i obrana od strane konkurencije.¹⁵ Esterova je zasluga što je grad nabavljao veći broj pedagoških časopisa za svoju knjižnicu te radio na tome da se koprivnička pučka i šegrtska škola uvrste u red boljih škola. Osobito je njegovao kemiju kao predmet, pa je preveo Bernšteinovu knjigu *Pogled na lučbu*, a knjižnica je posjedovala i Sulekovu *Popularnu fiziku*.

U nastavi šegrtske škole u Koprivnici sudjelovali su mnogi učitelji. Trebalo bi izraditi njihove biografije, odnosno načiniti leksikon školstva Koprivnice.

Mijo Židovec predaje od 1901./1902. pa sve do 1906. godine, a Julio Gollner sve do 1909. godine. U 1902./1903. ojačan je učiteljski kadar s Mirkom Petrasom iz Novigrada Podravske, koji je učitelj na šegrtskoj školi 1906. te Franom Muldinijem koji radi od 1902. do 1905. Godine. 1903./1904. u nastavnom kadru nije bilo izmjena, premda je to godina kada Hrvatsku pa i Koprivnicu potresa veliki pokret koji je doveo do odlaska bana Khuena Héderváryja iz zemlje. Tijekom 1904./1905. kao učitelj se spominje Dinko Gruden koji predaje do 1908., zatim Gedeon Barbarić koji je vjerojatno došao iz Dalmacije te Ladislav Ferenčić. 1905./1906. spominju se kao novi učitelji Tobija Romić i Ivan Vukelić. Za 1906./1907., 1907./1908. i 1909./10. nisu pronađena *Izvjješća*, pa ne znamo tko su bili učitelji. Godine 1908./1909. u školu dolazi pet učitelja: Fran Jurković, Julio Jiroušek, Dragutin Grubl, Zlatko Kolander i Stjepan Haberstock. Kolander predaje samo jednu godinu, Haberstock do 1912., a ostala trojica do početka Prvog svjetskog rata, a možda i duže. Profesor Julio Jiroušek je brat likovnog kritičara Antuna Jiroušeka, i sin građevinskog inženjera Franje. On je rođen u Križevcima i umro u Koprivnici, a pokopan je blizu kapelice gdje je imao lijepi nadgrobni spomenik. Mira Kolar se sjeća da je povjesničar umjetnosti Željko Jiroušek svake godine pa još i 1952. re-

11 Tablica za 1903/04 godinu.

12 KRUŠELJ, Ksenija: *Pedagoški tekstovi Gjura Estera u časopisu Napredak*// Podravski zbornik 41 (ur. Robert Ćimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2015., 202-204.

13 ESTER, Gjuro: *O izboru stališa*// *Napredak*: časopis za učitelje, odgojitelje i sve prijatelje mladeži III, 20, Zagreb, 1865; KRUŠELJ, Ksenija: Nav. dj., 201.

14 KRUŠELJ, Ksenija: *Povijest pučkog školstva I*, 150.

15 Isto, 151.

dovito dolazio u Koprivnicu kako bi cvijećem okitio stričev grob i zapalio svijeću.

6. Još neke zanimljivosti iz života Šegrtske škole i grada

- Prvi ravnajući učitelj (ravnatelj) Šegrtske škole bio je Đuro Ester do 1892., drugi Mijo Židovec od 1902. do 1906., a treći Josip Kirar od 1906. do Prvog svjetskog rata.
- Polaznici Škole bila su djeca rođena u mnogim mjestima Podravine, od Podravske Sesveta i Čepelovca na istoku pa sve do Svetog Đurđa i Malog i Velikog Bukovca na zapadu, ali i mnogih drugih krajeva Hrvatske (Slavonije, Međimurja, Zagorja, Zagreba i dr.), zatim iz Ugarske odnosno Mađarske, Slovenije i Austrije. Iz Mađarske su uglavnom dolazili mađarski Židovi koji su se bavili trgovinom.
- Mjesto Reka kraj Koprivnice u svim školskim i crkvenim dokumentima (školska izvješća i matične knjige) vodi se pod nazivom Rieka. Naziv mjesta promijenjen je poslije 1945. godine.
- Prve žene koje su vodile obrt u Koprivnici bile su Ana Zagoršek, pekarski obrt i Regina Ester brijački.
- U ovom vremenskom razdoblju postojale su dvije vrste obrta: policaj obrti (pod kontrolom vlasti) i slobodni obrti.
- Zbog velikog interesa za šegrtska zanimanja školske godine 1909./10. šegrti se prvi put upisuju u dva prva razreda (A i B).
- Djeca koja nisu bila iz Koprivnice stanovala su kod svojeg majstora ili kod rodbine odnosno skrbnika. Vrlo često je to bio obrtnik koji se i sam doselio, a sa sobom je doveo svog nećaka koji se ovdje školovao te kasnije zaposlio i oženio.
- Većina šegrta koja je upisala prvi razred uspješno je završavala svoje školovanje, to jest i 3. razred višeg odjela što nije bilo tako često do 1900. godine. U pravilu je to školovanje trajalo 5 do 6 godina jer je većina šegrta ponavljala barem jedan ili dva razreda što se jasno vidi u godišnjim izvješćima škole. Tako su istom razredu zajedno sjedili dječaci najčešće iz tri ili četiri godišta.
- Imena obrtnika koji su živjeli i radili po selima ne nalazimo među polaznicima Šegrtske škole u Koprivnici. Mnogi su obrtnici imali i poljoprivredno gospodarstvo pa su šegrti, osim u radionici, radili i te poslove. Vrlo se rijetko spominje činjenica da su mnoge obitelji u Koprivnici živjele isključivo od poljoprivrede, baveći se zemljoradnjom, stočarstvom i vinogradarstvom, a uz to vrtlarstvom i voćarstvom. Još 70-tih godina dvadesetog stoljeća bio je značajan broj takvih gospodarstava. Sa otvaranjem novih radnih mjesta u tvornicama najčešće se muški član obitelji zapošljava, a ostali se i dalje bave poljoprivredom. Ovo stanovništvo živjelo je u Banovcu, Brežancu, Dubovcu, Miklinovcu, Špoljarskoj ulici, Ledinskoj, Gibaničkoj, Križevačkoj, Preložnoj, Dugoj ulici i dr. Nekoliko obitelji je imalo stoku, uglavnom krave. Njihova su djeca također polazila ovu školu, a od 1908. i gimnaziju u Koprivnici.
- Za školsku godinu 1906./07 1907/08. nije štampano godišnje izvješće, a ne postoji ni školski imenik.
- Od školske godine 1905./06. vodi se i posebno zajednički imenik šegrta 1., 2. i 3. razreda nerisara, a posebno imenik trgovačkih naučnika radi dopunske nastave. Ovu je nastavu polazilo oko petanestak šegrta, a nastava se održavala nedjeljom prije podne.
- U Imeniku pod rubrikom *Napomene* za neposlušne šegrte između ostalog može se pročitati: *Pod molitvom se smije, Otišao prije molitve; Nabacivao se voćem; Počinio svinjarije u školi; Slinu na druge bacao*.
- U Izvješću za 1901./02. godinu čitamo: 1) 1. rujna 1902. otvara se i VI razred više pučke škole realnog smjera; 2) Dana 25. listopada i 15. prosinca 1901. posjetili su sve razrede šegrtske škole i razgledali risarske radnje obrtni pouzdanići Josip Reš, Josip Sulimanac i Dragutin Zemljanić; 3) Školska knjižnica ima 56 djela u 59 svezaka; 4) Dana 24. lipnja održani su godišnji ispiti na ovoj šegrtskoj školi. Tim ispitima prisustvovali su obrtni pouzdanići: Josip Reš, Ignac Švarc, Dragutin Zemljanić, Josip Sulimanac i Mato Križan. Zaključak školske godine obavljen je 29. lipnja 1902. g. zahvalnom Službom Božjom i dijeljenjem svjedožaba te izvješća.
- U Izvješću za 1903./04. stoji: Dne 29. i 30. svibnja 1904. inspirirao je ovaj zavod kr. žup. školski nadzornik Mihovil Švacov.
- U prvom desetljeću 20. st. u prosjeku oko 30 % djeca koja upisuju šegrtsku školu u Koprivnici su u gradu i rođena. Ovaj podatak ukazuje na veliku imigraciju stanovništva iz bliže i dalje okolice, ali i iz udaljenih mjesta Hrvatske te iz Ugarske i Štajerske.
- Nadzor nad radom škole vršili su: kraljevski školski nadzornik, kraljevski županijski

školski nadzornik, mjesni školski nadzornik i gradski školski odbor.

- Školske godine 1905./06. gradonačelnik dr. Matija Malančec bio je mjesni školski nadzornik i predsjednik školskog odbora, podnačelnik Josip Vargović (odvjetnik) podpredsjednik, a članovi Školskog odbora: dr. Mirko Kasumović (gradski fizik), Simon Hessel (kot. rabin), Mirko Petras (ravnatelj više pučke škole), Mijo Židovec (ravnajući učitelj), Arnold Betlehem (ravnatelj gradske štedionice), Petar Dretar (gostioničar), Dragutin Ganzel (gostioničar) i Josip Reš (graditelj).
- Školske godine 1908./09. predsjednik Školskog odbora bio je Josip Vargović (gradonačelnik i mjesni školski nadzornik), podpredsjednik Arnold Betlehem (podnačelnik i ravnatelj gradske štedionice), Josip Kirar (ravnajući učitelj i ravnatelj šegrtske škole), Stjepan Zagorac (župnik i narodni zastupnik), Simon Hessel (kotarski rabin), Josip Novačić (upravitelj gradske bolnice), Petar Dretar, Mijo Korošec (ratar), Ferdo Neufeld (mesar) i Ivan Čupan (čizmar). Kraljevski županijski školski nadzornik bio je Ivan Muha. Iste godine svi trgovački šegrta uvršteni su u poseban trgovački odjel i podučavani nedjeljom četiri sata u trgovačkim disciplinama: trgovačkom računstvu, knjigovodstvu, komptoirskim radnjama i trgovačkom pravu.
- U istom Izvješću nalazimo i sljedeći tekst, aktualan i danas: *Majstorima preporučamo da kod primanja šegrta u nauk više glede na inteligenciju mladića. Neka ne uzimaju takovih koji su jedva svršili 2 godišta. Naš će se obrt podići samo onda ako ćemo uzgajati naobražen podmladak, a to će biti onda, kada će se u zanat primati samo naobraženiji i bistrumniji dječaci. Neka imadu na umu rečenicu: Na mladima svijet ostaje, pa ako mladi neće biti sposobniji od starih, onda obrt neće napredovati, nego nazadovati. Solidna konkurencija sastoji se u utakmici znanja i vještina i samo tim putem će procvasti naš obrt, a po njemu i domovina.*

7. Zaključak

Popis učenika šegrtske škole u Koprivnici pokazuje da je domaće stanovništvo smatralo kako je časno davati svoju djecu u obrtne struke, te su sinovi mnogih obrtnika školovani kod svojih roditelja, i nakon što su završili obrt preuzeli su roditeljske radnje i tako osno-

vali onaj sloj građana koji je nosio građansku Koprivnicu do 1941. godine. Ti su obrtnici uslugama u svojim radnjama ili na sajmovima uspješno konkurirali trgovcima i zato je u Koprivnici do 1941. bilo časno biti obrtnik. No priliv stranaca u obrtnike i trgovce bio je velik te se vodila oštra borba oko održanja. Ovo sukobljavanje potomaka cehovskih majstora sa onima koji su otvarali moderne trgovine s industrijskom robom ili ju sami proizvodili bilo je veoma oštro. Potrošna moć stanovništva na selu bila je vrlo mala i ovisila je o prodaji stoke i poljoprivrednih proizvoda, a tu su trgovinu vodili uglavnom strani trgovci koji su često zakidali seljaštvo prilikom kupnje njihove robe.

Ova borba je dovela do postojanja dviju Koprivnica: elitne u najužem centru s trgovinama koja je prodavala industrijsku robu koprivničkim činovnicima i onoj perifernoj gdje se snabdijevao domaći živalj i živalj iz okolice koji je dolazio u grad na sajmene dane kako tjedne tako i mjesečne, a osobito godišnje kada je Koprivnica postajala veliko okupljalište seoskog stanovništva.

Gledajući imena učenika vidimo da su se mnogi po završetku zanata uključili u privredni život Koprivnice, te se i privreda i društveni život Koprivnice zasnivao na međusobnim vezama obrtnika i trgovaca koji su polazili šegrtsku školu u Koprivnici. Potičemo druge istraživače da nastave proučavati dalji razvoj ove škole poslije Prvog svjetskog rata, jer će mnoge ličnosti iz tog staleža utjecati na povijest grada. Treba svakako opisati i propadanje obrtničkog staleža poslije Drugoga svjetskog rata. Tada se obrtnički stalež gotovo gasi i ostaju u njemu samo najuporniji većinom stari majstori bez šegrta. U eri industrijalizacije socijalističke države, obrtnike zamjenjuju druge kategorije učenika i radnika.

Činjenica je da su obrtnici obilježili društveni život Koprivnice. Oni su ti koji osnivaju i podržavaju društva, osobito sportska i vatrogasna i bez čijeg fizičkog i materijalnog doprinosa život Koprivnice ne bi bio tako bogat i raznolik. Obitelji kao Lobarčevi, Šestakovi, Šćetinčevi, Brozovići, Trumbetaši, i mnogi čija prezimena nalazimo u Koprivnici do danas iako više nisu obrtnici, a mnogi više i ne žive u Koprivnici, ili su obitelji izumrle, ukazuju da je postojala kultura čuvanja cehovskih tradicija preko obrtnika, na što upućuje društveni život Koprivnice. No, došlo je do velikih promjena od vremena cehova pa do početka Prvoga

svjetskog rata. U najužem centru žive i rade židovski trgovci, kotarski i gradski činovnici životom poslijeratnog europskog društva, prateći i modu i glazbu i društveni život, dakle elita. Oko tog centra formirao se krug ulica u kojima su živjeli i radili zemljoradnici i obrtnici svih vrsta često njemačkog ili mađarskog porijekla, ali ponajviše domaći sinovi. Bilo je i došljaka iz drugih dijelova Hrvatske, Slavonije pa i Dalmacije. To ukazuje na veliku klasnu i socijalnu podjelu društva koja se u međuratnom razdoblju još i produbljuje. Danas imamo malo obrtnika i trgovaca koji nose imena spomenuta u ovom radu. No ono što nam je ostalo je poštovanje i sjećanje na rad obrtnika i trgovaca u Koprivnici i njihovih šegрта koji su se uključili u izgradnju industrijske Koprivnice i tako omogućili ovom gradu da postane vodeće mjesto koprivničke podravske regije s jakom gravitacijom na širem području. Usprkos tri rata koja su prohujala ovim područjem, današnja Koprivnica građena je na temeljima građanske Koprivnice iz vremena Austro-Ugarske Monarhije u kojoj je bilo obrtnika i trgovaca raznih narodnosti i vjera i koji su se u vrlo teškim uvjetima održavali jedino solidnim radom i stalnim usavršavanjem svojih usluga i korištenjem novih tehničkih dostignuća. Dr. Pavao Rauch, hrvatski ban i veleposjednik Martijanca, bio je izrazito zaslužan za jačanje gospodarstva u Podravini za što se zalagao i u Hrvatskom saboru. Zahvaljujući njemu povećan je broj godišnjih sajмова u sajmišnim mjestima na ovom području što je povećalo i mogućnost prodaje većeg broja obrtničkih proizvoda. Dakako, to je potaknulo i veći interes djece za školovanje u dobrim zanatima, a to su u ono vrijeme bili krojački, stolarski, postolarski, čizmarski i drugi. Na žalost, odlaskom Pavla Raucha 1910. godine s političke scene Hrvatske opet se nastavilo zanemarivanje gospodarstva u našem kraju. Broj šegрта u školi povećavao se paralelno s promjenom uloge grada Koprivnice poslije odlaska bana Khuena Hedervariya s banske stolice 1903. godine. U tom vremenu započeo je politički pokret koji je tražio jači gospodarski razvitak Hrvatske. Razvitak su zastupali članovi Hrvatsko-srpske koalicije, a i Stjepan Radić. Čini se kao da je oko 1905. buknuo privredni život Koprivnice, a to je vidljivo i kroz osnivanje tvornice kemijskih proizvoda *Danica*. Otvaraju se i druga industrijska i zanatska poduzeća pa je trebalo mnogo radnika

i zanatlija raznih struka. To je uvjetovalo promjenu rada škole u Koprivnici i do otvaranja gimnazije.

Summary

Apprentice school in Koprivnica from 1901 to 1910

At the beginning of the twentieth century Koprivnica's craftsmen became carriers of the economic progress and had a significant role in town's social life. By that time, they were formed into a strong group, almost a social class, which influenced the strengthening of the civil society, and because the group mostly consisted of natives, patriotism in Koprivnica was strong. The article brings the continuation of the analysis of apprentice education in Koprivnica in the period from 1901 to 1910.

Literatura

- DOBROVŠAK, Ljiljana: *Židovi u gospodarstvu Koprivnice i Podravine* // Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja VIII, 16, 2009.
- DOBROVŠAK, Ljiljana: *Spomenik stradalim Židovima u Prvom svjetskom ratu u Koprivnici* // Podravski zbornik 43 (ur. Robert Čimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2017.
- MEDVARIĆ-BRAČKO, Ružica; KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, Mira: *Šegrtska škola u Koprivnici od 1886. do 1900. godine* // Podravski zbornik 43 (ur. Robert Čimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2017.
- MATKOVIĆ, Stjepan: *Ban Khuen Hèderváry - značenje i utjecaj* // Povijest u nastavi 1, Zagreb: Društvo za hrvatsku povjesnicu, 2003.
- KRUŠELJ, Ksenija: *Povijest pučkog školstva u gradu Koprivnici 1885.-/86.(I.)* // Podravski zbornik 36 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2010.
- KRUŠELJ, Ksenija: *Povijest pučkog školstva u gradu Koprivnici od 1874. do 1900./01.(II)* // Podravski zbornik 37 (ur. Dražen Ernečić), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2011.
- KRUŠELJ, Ksenija: *Pedagoški tekstovi Gjure Estera u časopisu Napredak* // Podravski zbornik 41 (ur. Robert Čimin), Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2015.